

Draženka JALŠIĆ ERNEČIĆ

Muzej grada Koprivnice

MIJO KOVAČIĆ NOVE SLIKE STAROG MAJSTORA NAIVE

U povodu 75. obljetnice života

U slikarstvu Mije Kovačića nema poze ni pretvaranja. Stvarnost je puna emocija, predstavljena onakva kakva je, opora i gruba, i upravo je zbog svoje iskrenosti tako tajanstvena i bajkovita. U krajolicima Podravine Mijo Kovačić nalazi i prikazuje nevine i memljive prostore između Drave i Bilogore. Vrijeme protječe sporo, taloži se u slojevima poput večernjih magli. Nema tu stavova, avangardnih misli, socijalno osviještenih poruka koje grme o nepravdi i pravici. Tek zabilješke slikara koji je duboko uronjen u prostore svojih slika, živi ih i pomirljivo komentira i prepričava teške trenutke i breme proživljenih života na prostorima zavijača. Svaku svoju kompoziciju Mijo Kovačić je propješačio mnogo puta, prošao kolima napunjenim vozom mirisnog sjena, u sporom ritmu životinja koje vuku teret.

Mijo Kovačić, Krajolik sa starim hrastom, Gornja Šuma, 2010.
ulje na staklu, 860 x 800 mm

Svaki hrast, svaka mrtvica i bajer, svaka susjedova njiva, toranj Molvarske crkve u daljini, duge sjene Repaške šume i magle na Dravi viđene su očima Mije Kovačića, osjetio je njihove ljepljive mirise, ispremiješane zvukove u trajanju i sporom mijenjanju. Na svom putu Kovačić je susretao suseljane, zavirivao im u seoska dvorišta i uspoređivao ih sa svojim vlastitim. Zapažao je i bilježio tipične slike iz života podravskog čovjeka, dodao malo čarolije uvjetovane ljubavlju. Iskreno promatranje svijeta koji ga okružuje stvorilo je “akademiju seoskog dvorišta” koju su pohodili svi veliki majstori hrvatske naive.

Promatranje, ono iskreno gledanje sa svrhom, zapažanje i beskrajna privrženost svakom i najmanjem, naoko beznačajnom detalju Miju Kovačića je u drugoj polovici 20. stoljeća vinulo u visine, što je ostvarenje skrivenih snova svakog umjetnika. Svjetska slava i priznanje struke, osvajanje publike i ljubitelja stila i načina velikog majstora, već su više od pola stoljeća potvrda kako iskrenost i etičnost osvaja bez zadržke, otvara vrata i put je trajnim vrijednostima. U slučaju Mije Kovačića trajna vrijednost hrvatskog naroda su njegove slike i iskreni, neiskrivljeni odrazi poštenja i onoga što suvremena teorija umjetnosti naziva bioetikom. Upravo bioetičnost u slikarstvu Mije Kovačića, u njegovoj naivnoj (toploj, iskrenoj) priči o zavičaju i malom svijetu koji ga okružuje, mikro-prostorima između Gornje Šume, Molvi, Virja, Hlebina, Đurđevca i Koprivnice, gorica iznad Miholjanca, bereka uz Dravu, uvrstile su Miju Kovačića u sam vrh hrvatskog slikarstva krajolika i figuracije, temeljenog na “zemljaškim” tragovima, ali i osobnim duboko proživljenim životnim iskustvima.

Ono što izdvaja Miju Kovačića njegova je posebna vizija koja iz vidljivog svijeta izdvaja doživljene stvarnosti i viđenja u slojevima vremena, što običnim prizorima iz svakodnevnog života seljaka Podravine pridaje fantastičnost, mističnost i opasnost života na Granici, tajnovitost i oporost, poetiku nestvarnog, bajkovitog i mitskog u kojima je uvijek doziran osjećaj za čovjeka i život kraj rijeke, začudnost mrtvila i pustih dugih zima koje služe za razmišljanje, grubu stvarnost poplavljenih oranica i velikih naoko pustih šuma koje iskonsku prirodu veličaju snagom ditiramba. Nema zamora, samo smiraj i tišina, opuštanje, povremena letargija i depresija izazvana maglama i beznađem, no uvijek prisutno uzbuđenje, kolektivni zanos koji scene u kojima sudjeluju ljudi transponira u bajkoviti svijet snova na granici mogućih događanja.

Lokalni kolorit izvučen i naglašen kompozicijom posebnost je koja Miju Kovačića izdvaja među majstore hrvatske naive, ali i majstore suvremene hrvatske umjetnosti 20. stoljeća. Lakoća rukopisa kojim boju nanosi na površinu stakla, prepoznatljivost i čitljivost načina i brzine kojom slika, ono su što njegov slikarski rukopis čini tako ekspresivnim. Upravo ekspresivnost rukopisa, ali i pripadnost figurativnom slikarstvu naglašene sklonosti grotesknom i krležijanskom suosjećavanju s pravicom i teškim bremenom života, teme su koje životne priče na

slikama Mije Kovačića u trenutku prebace u mistične i fantazmagorijske scene i legende o Podravini. U slikarstvu Mije Kovačića nema tipične i banalne “podravske istine”. On logikom mudrog seljaka iz Podravine razmišlja na način koji je krajnje osoban, majstorski, koji se mijenja u skladu s njegovim osobnim životnim preokupacijama, brigama i veseljima. Kovačić izražava bit(no) u sintezi filozofske misli majstora seljačkog humanizma i renesanse koji logiku seljaka i mentalitet Podravine podređuje univerzalnim vrijednostima.

U 75. godini života i nakon šest desetljeća slikarstva Mijo Kovačić još uvijek slika svoje kapitalne slike. Zanimljivo je kako je Kovačićev sveukupni slikarski opus moguće simbolički sagledati u sedam faza: prva faza 1953.-1960., druga faza 1960.-1964., traće faza 1964.-1970., četvrta faza 1970.-1980., peta faza 1981.-1991., šesta faza 1992.-1999. i sedma faza 2000.-2010. godine. Slike nastale u posljednjih pet godina pripadaju sedmoj fazi i izraz su majstorstva hrvatske naivne umjetnosti 21. stoljeća. Svakom novom fazom Mijo Kovačić prelazi na novu razinu, poruke se mu uvijek univerzalne, ali kao svaki suvremeni slikar Kovačić brzo i smišljeno reagira a poticaje, odgovarajući porukama koje su odrazi vlastite filozofije života, ali isto tako, odgovaraju na poticaje suvremenog likovnog trenutka. Kompozicijska i koloristička zrelost Mije Kovačića ostvaruju likovnu razinu koja pojam “naivnog” ostavlja isključivo na razini spontanosti pristupa i krajnjoj iskrenosti koja može iznenaditi, uvrijediti, naljutiti, oduševiti i osvojiti. U svakom slučaju, Kovačić ne prihvaća ravnodušnost. Upravo djetinjasta iskrenost Mije Kovačića u suglasju s imaginacijom i spoznajom svijeta je posebna, slijedi umjetnikovu potrebu za spoznajom iskonske čistoće, prirodne ljepote, čuda i misterije, radosti i nedaće života koje na leđima nosi svaki pojedinac.

Realno i irealno Kovačić spaja u jedinstvene prikaze Podravine koji se smjenjuju u ritmovima disanja, ponekad pravilnim, ponekad nepravilnim. Priče i legende, snovi i vizije tek su poticaji stvarnosti koje Mijo Kovačić odvodi na putovanje u svijet s druge strane površine stakla na kojem slika svoje kompozicije.

Poštovani gospodine Kovačić,

Upućujem Vam iskrene čestitke za Vaš 75. rođendan sa željom da još dugo stvarate dijela koja su svojim značenjem i umjetničkom vrijednošću već osigurala svoje mjesto u renomiranim hrvatskim, europskim i svjetskim muzejima i galerijama. Vjerujući da svojom umjetničkom nadarenošću možete još puno pridonijeti u stvaranju najboljih ostvarenja podravske naive i hrvatske likovne umjetnosti, želim Vam puno umjetničkog nadahnuća i dobrog zdravlja.

Predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović

Cijenjeni g. Kovačiću,

S osobitim zadovoljstvom pridružujem se svima onima koji Vam ovih dana izražavaju čestitke i najbolje želje u povodu Vašeg 75. rođendana. Vaše će ime ostati trajno upisano i zapamćeno, ne samo u Hrvatskoj, nego i u svijetu, u plejadu pripadnika Hlebinske škole, a izložbe što ste ih imali širom svijeta najbolji su dokaz da je Vaš likovni izraz dopro do svih onih koji vole ljepotu i koji su je prepoznali u hrvatskoj naivi.

Želim Vam još mnogo godina života u dobroj zdravlju i stvaralaštvu – na zadovoljstvo svijeta.

Iskreno Vaš

Stjepan Mesić

Zagreb, 4. kolovoza 2010.

Poštovani doajenu i majstore naive umjetnosti,

Upućujem Vam iskrene čestitke za Vaš 75-ti rođendan

Gradonačelnik Zvonimir Mršić i Gradsko vijeće Grada Koprivnice

Povodom 75 godina života, puno zdravlja i stvaralačkog duha

Od srca ti želi

Obitelj Večenaj